o archeobotaninė grunto mėginių analizė parodė, kad šiame sluoksnyje taip pat dominavo baltosios balandos ir viksvos. Tačiau išskirtiniu ir vertingu radiniu galima laikyti spalvotų siūlų juostos fragmentą (5 pav.). Restauratorė V. Lukšėnienė nustatė, kad juosta nuausta iš 8 siūlų: 2 raudoni Z sukimo, 6 juodi (tamsiai rudi) S2Z sukimo.

Apibendrinant tyrimus galima pasakyti, kad iš viso surinkti 144 vienetai radinių, daugiausia XVI a. II pusės–XVII a. vidurio buitinės ir statybinės keramikos, 51 vienetas gyvūnų kaulų. Atlikti tyrimai patvirtino ankstesnių tyrėjų išvadas apie čia esančių kultūrinių sluoksnių storį ir chronologiją.

41A Vilniaus Street

The archaeological investigations carried out at 41A Vilniaus Street in Vilnius (Fig. 1) comprised 9 test pits and 1 trench, covering a total of 28.35 m^2. A field survey was also conducted, covering a total of 56.5 m^2. The investigations yielded 144 individual finds and 51 pieces of animal bone fragments.

Most of the investigated areas (trench 1 and test pits 1, 4–6, and 9) revealed only 19th- and 20th-century layers up to a depth of 1.3–2.7 m. A preserved cultural layer made up of 3–8 horizons and dating to the 16th–17th centuries was recorded below the 20th-century layer, at a depth of 1.2–2.7 m, but only in test pits 2–3 and 7–8 (Fig. 2). Where present, this cultural layer also contained 3 intermittent layers of brown peaty soil that were evident in some of the test pits. The plants identified during the archaeobotanical analysis provided evidence of a humid environment in the past. The most abundant plants were white goosefoot (*Chenopodium album*) and sedges (*Carex genus*). Of the collected finds, most were pieces of household pottery and structural ceramics, glass vessels, stove tiles, pipes

4 pav. Karūninio (?) koklio kraštas. L. Banionytės nuotr.

Fig. 4. An edge piece of a crown (?) stove tile.

5 pav. Spalvotų siūlų juostos fragmentas. V. Lukšėnienės nuotr.

Fig. 5. A piece of a band woven from coloured yarn.

(Figs. 3, 4), window glass, and nails. Most of the finds recovered from the brown peaty soil were limited to the span of the second half of the 16th to the mid-17th century; there were none from later periods. Therefore, by association, other layers should date to a similar period. The most valuable find was a fragment of a band woven from 8 strands of coloured yarn: 2 strands of red Z-twist yarn, and 6 of black (or dark brown) S2Z-twist yarn (Fig. 5).

Atas Žvirblys, Linas Girlevičius

Didžioji gatvė 36

2023 m. tęsti archeologiniai tyrimai Abramavičių rūmų (UK 744) teritorijoje, Didžioji g. 36 Vilniuje. Tyrimai šiame objekte pradėti 2021 m., kai D. Kontrimas atliko žvalgomuosius tyrimus pastato vidiniame kieme ir rūsiuose (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 436–439). Papildo-

mus žvalgomuosius tyrimus tas pats archeologas pastato kieme atliko 2022 m. rūsiuose (*ATL 2022 metais*, 2023, p. 390–392). 2021 m. tirti 6 šurfai, ištirtas 12 m² plotas. Rūmų vidiniame kieme tirtame šurfe 1 po piltinio pobūdžio XX a. sluoksniu iki įžemio horizonto, kuris pasiektas 3,9 m gylyje, fiksuotas XIX–XX a. pradžios kultūrinio sluoksnio horizontas. Šioje vietoje galėjo būti nežinomas rūsys arba kitoks sunykęs statinys. Rūmų vidiniame kieme tirtame šurfe 2 aptikti XX a. ir XIX a. grindiniai. 0,7–1,2 m gylyje fiksuotas 50–90 cm storio XVIII–XIX a. kultūrinio sluoksnio horizontas. 1,6–1,8 m gylyje fiksuotas 60–90 cm storio XVI–XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontas. 2,4–2,5 m gylyje fiksuotas įžemis – gelsvai rudas smulkus smėlis. Rūmų rūsyje tirtame šurfe 4 archeologinio sluoksnio nerasta, senųjų dangų neaptikta. Šurfe 3 atidengtas pamato išplatėjimas – išardytos XVI a. sienos pamatas ir nedidelis iš plytų suklotas rūsio grindų fragmentas. Šurfuose 5 ir 6, taip pat tirtuose rūmų rūsiuose atidengti grindiniai – buvusios grindys (šurfe 5 20–25 cm gylyje nuo esamų grindų lygio, šurfe 6 55–60 cm gylyje nuo esamų grindų lygio). Atsižvelgiant į šurfo 2 stratigrafiją rūmų vidiniame kieme (aptiktus XVIII–XIX a. ir XVI–XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontus) numatant grunto kasimo darbus žemiau antrojo grindinio lygio (didesniame nei 50 cm gylyje), rekomenduota atlikti detaliuosius tyrimus. Grunto kasimo darbus numatant rūmų rūsiuose rekomenduota atlikti žvalgymus. 2022 m. vykusių tyrimų metu buvo tiriami du 2x2 ir vienas 4x2 m dydžio šurfas, bendras ištirtas plotas 12 m². Šurfuose 1 ir 2 iškart po asfalto danga fiksuotas neskaldytų akmenų grindinys. Grindinys datuotas XX a. I puse. Šurfo 2 P dalyje, kur grindinio nėra, 2–2,1 m gylyje nuo esamo paviršiaus fiksuotas XVI–XVII a. datuojamas kultūrinio sluoksnio horizontas. Įžemis fiksuotas 2,3–2,6 m gylyje nuo esamo paviršiaus. Šurfo Š dalyje XVI–XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontas fiksuotas 1,1–1,25 m gylyje nuo esamo paviršiaus. Taip pat šioje šurfo dalyje fiksuotos dvi, preliminariai XVI–XVII a. (struktūra 7) ir XVII a. II puse–XVIII a. (struktūra 6) datuojamos struktūros. Kultūrinis sluoksnis šurfe stipriai pažeistas XX a. vykdytų įvairių grunto kasimo darbų metu. Šurfe 1 fiksuotos 3 struktūros: struktūra 3 – XVII a. II pusės–XVIII a. sienos – tvoros pamatas; struktūra 4 – XVI–XVII a. I pusės nežinomo statinio pamatas; struktūra 5 – XVI–XVII a. I pusės grindinys – nuogrinda. Šiame šurfe 90–95 cm gylyje fiksuotas XVI–XVII a. 0,8–1 m storio XVI–XVIII a. kultūrinis sluoksnis. Nurodyta, kad ateityje prieš vykdant grunto kasimo darbus didesniame nei 50 cm gylyje, prieš jų pradžią turėtų būti atlikti detalieji tyrimai.

Ruošiant rūmų tvarkybos, remonto projektą iškilo poreikis atlikti geologinius tyrimus. Šių tyrimų metu buvo numatyta kasti 3 iškasas mūrų požeminių konstrukcijų parametrams ir būklei nustatyti bei išgręžti 5 geologinius gręžinius. Suplanuotųjų iškasų vietose 2023 m. buvo atlikti detalieji tyrimai ištiriant 3 2x2 m dydžio šurfų pavidalo perkasas. Detaliųjų tyrimų metu siekta iki įžemio ištirti kultūrinį sluoksnį, nustatyti jo charakteristikas, stratigrafiją, galbūt – patikslinti atskirų jo horizontų ir greta esančių pastatų požeminių konstrukcijų datavimą. Gręžinių gręžimo metu atlikti žvalgymai (1 pav.). Archeologinių ir geologinių tyrimų metu nustatyta, kad kultūrinio sluoksnio storis tirtosiose vietose yra nuo 1,78 m (šurfe 2) iki 4,6 m (gręžinyje DZ–4). Tirti vėlesnių žemės kasimo darbų gana stipriai apardyti kultūrinio sluoksnio horizontai, ankstyviausias iš jų datuojamas XVI a. Perkasose aptikta į smėlio įžemį įgilintų objektų, medinių konstrukcijų liekanų. Perkasoje 3 aptikta medinio vanden-

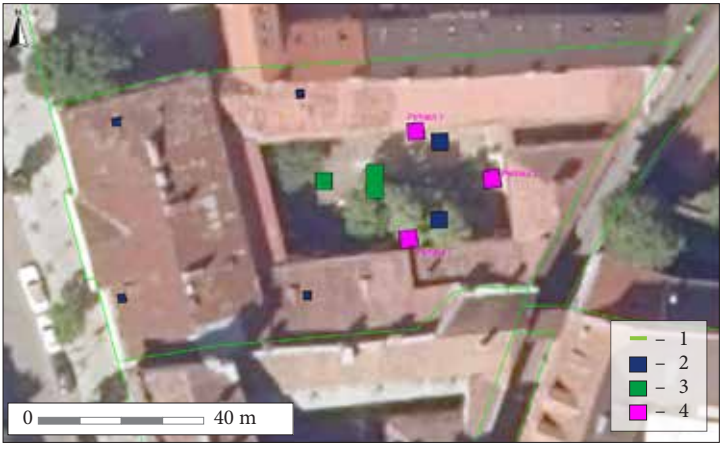

1 pav. Situacijos planas: 1 – sklypo ribos, 2 – 2021 m. D. Kontrimo tirtos vietos, 3 – 2022 m. D. Kontrimo tirtos vietos, 4 – 2023 m. tirtos vietos. S. Paulausko brėž.

Fig. 1. Area plan: 1 – plot boundaries; 2 – areas excavated by D. Kontrimas in 2021; 3 – areas excavated by D. Kontrimas in 2022; 4 – areas excavated in 2023.

tiekio trasa, joje – medinius vamzdžius jungusi metalinė mova. Medinio vandentiekio trasos įrengimo metu buvo apardytas ir XVI–XVII a. datuojamas juodos spalvos kultūrinio sluoksnio horizontas, kuriame aptikta minimo laikotarpio radinių. ŠR–PV kryptimi orientuotas vamzdžio perkasimas apardė ir šioje perkasoje buvusią moliu rištų akmenų konstrukciją. Vandentiekis yra datuojamas XVIII a. pabaiga–XIX a.

Visose 3 perkasose atkasti pastato skirtingų korpusų pamatai, ankstyviausi, datuojami XVIII a., arkinės konstrukcijos buvusios arklidės pamatai atkasti perkasoje 3, kitose dviejose perkasose atkastieji pamatai datuojami XIX a. Perkasoje 1 jie yra juostinės konstrukcijos, perkasoje 2 – arkinės konstrukcijos. Nustatytas pamatų įgilinimas. Dviejose iš 3 tirtųjų perkasų aptikti akmenų grindinių fragmentai. Vienas akmenų grindinio lygis datuojamas XX a., tikriausiai to amžiaus II puse. Tokio grindinio fragmentai aptikti po betonu rištu laiptu perkasoje 1 ir iškart po asfalto danga perkasoje 3. Žemesniojo grindinio lygio fragmentai buvo aptikti nevienodame gylyje nuo žemės paviršiaus. Perkasoje 3 II lygio, prie pamato apardytas, grindinys rastas 44–64 cm gylyje nuo asfalto dangos paviršiaus, jis gana staigiai žemėjantis Š–P kryptimi, jo paviršiaus $H_{abs.}$ 116,34–116,54 m. Šis grindinys tikriausiai turėtų būti datuojamas XVIII ar XIX a. – pastaruoju amžiumi datuotas tikriausiai to paties grindinio fragmentas, aptiktas netoliese 2021 m. tirtame šurfe 2. 2023 m. tirtoje perkasoje 1 prie pastato pamatų II lygio akmenų grindinio fragmentas aptiktas 1,05 m gylyje nuo žemės paviršiaus, jo paviršiaus $H_{abs.}$ 115,98 m. Pažymėtina, kad 2022 m. tirtame šurfe 1 ankstyviausias akmenų grindinio fragmentas, kuris D. Kontrimo datuotas XVI–XVII a. I puse, aptiktas dar giliau – $H_{abs.}$ 115,48 m. Todėl manoma, kad D. Kontrimo aptiktasis grindinys yra ankstyvesnis nei tas, kurio fragmentai aptikti 2023 m. tirtose perkasose 1 ir 3, o pastarasis datuojamas XVIII ar (greičiau) XIX a. Perkasos 3 PR sienelėje $H_{abs.}$ 115,68 m fiksuotas III lygio grindinio fragmentas, kuris taip pat, kaip ir D. Kontrimo rastasis, datuojamas XVI–XVII a. I puse.

Žvalgymai atliekant geologinius tyrimus suteikė nedaug informacijos apie kultūrinio sluoksnio datavimą – grąžtu buvo iškeltos tik itin smulkios keramikos šukės. Didžiausia tiriamajame objekte vykusių geologinių tyrimų nauda archeologijai – nustatyti kultūrinio sluoksnio storį. Sužinota, kad jis yra storesnis nei fiksuotas perkasose ir anksčiau tirtuose šurfuose – viršija 4 m storį. Tai gali būti susiję su tuo, kad pastato kieme yra vykę didelių žemės kasimo darbų, veikiausiai įrengiant požeminius inžinerinius tinklus, tačiau tos trasos nepažymėtos dabartiniuose planuose. Šių darbų metu stipriai apardytas kultūrinis sluoksnis, o šis faktas buvo fiksuotas ir 2021 ir 2022 m. vykusių tyrimų metu.

Detalieji tyrimai sklype Didžioji g. 36, Vilniuje, atlikti tiriant 3 perkasas, žvalgymai – gręžiant 5 gręžinius, bendras tirtas plotas – 12,5 m^2. Kultūrinis sluoksnis tirtosiose vietose datuojamas XVI–XXI a., jis yra iki 4,6 m. storio. Aptikta santykinai nedaug minimu laikotarpiu datuojamų radinių. Tyrimų metu fiksuoti trys akmenų grindinių lygiai, atkasti pastato skirtingų korpusų pamatai, identifikuota medinio vandentiekio trasa. Ateityje archeologiniai tyrimai šiame objekte būtini.

36 Didžioji Street

In 2023, archaeological excavations resumed at 36 Didžioji Street, situated in the central part of Vilnius Old Town, near the Town Hall. The excavations comprised 3 small trenches, placed in areas of interest to geologists (Fig. 1). The soil extracted during the borehole insertion process was also examined. At least 3 distinct levels of pavement were identified. The latest pavement probably dates to the Soviet period and may have served as a base course for the asphalt that still partially covers the courtyard today. The other pavement levels date to the 18th–19th centuries and the first half of the 16th–17th centuries, and correspond to the surface level of those periods. Trench 3 uncovered a wooden water supply pipe oriented in the E–W direction and dating no earlier than the late 18th century. An iron joint for connecting wooden pipes was found in the fill around it. The earliest horizon of the cultural layer dates to the 16th century. The cultural layer measured around 1.8 m in thickness, except in various cuts, where it reached up to 4.6 m in thickness. Features cut into the sandy natural layer were found, along with the remnants of wooden structures. The site yielded a relatively small number of finds, which enabled more precise dating of the cultural layer and the redeposited and mixed fills.

Atas Žvirblys,
Vismantas Muralis

Didžioji gatvė 3

2022 m. rugpjūčio–2023 m. rugpjūčio mėnesiais Didžiojoje g. 3 atlikti detalieji tyrimai. Jų metu tyrinėtas 41 m^2 plotas, o kitais metais, kai buvo demontuota šiluminė trasa, likęs netirtas apie 12,26 m^2 plotas. Bendrai visiškai ištirta apie 53,26 m^2 (1 pav.).

Sklype Didžioji g. 3 seniausias mūrinis užstatymas datuojamas XV–XVI a., o rašytiniuose šaltiniuose seniausias mūrinis užstatymas minimas 1559 m. Šiuo laikotarpiu čia susiformavo dvi posesijos prie Didžiosios gatvės. 1610 m. didžiojo Vilniaus gaisro metu sudegė mediniai valdos statiniai. 1656, 1668 ir 1685 m. minimos įvairios rekonstrukcijos. Gaisrai posesijoje vėl vyko 1737, 1748, 1757 ir 1760 m. Pastato kapitalinis remontas atliktas 1999–2000 m (*ATL 2018 metais*, 2019, p. 400–404).